

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๔๗

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประเสริฐ จ่องวิริยะวงศ์) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๐)

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔
มีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

๑. พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ และนายชูชาติ ศรีแสง โจทก์ร่วม ฟ้อง
นายประเสริฐ จ่องวิริยะวงศ์ เป็นจำเลย ฐานความผิด คหุหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณา
พิพากษาคดี ศาลอาญารับฟ้อง เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๔๓๐๕/
๒๕๔๒ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำฟ้องสรุปได้ว่า

จำเลยได้กระทำความผิดกฎหมายหลายกรรม โดยคหุหมิ่นนายชูชาติ ศรีแสง นายจिरะ บุญพจนสุนทร
และนายวินัย วิมลเศรษฐ์ ซึ่งเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกาในการพิจารณาพิพากษาชั้นฎีกา ในคดีแพ่ง
หมายเลขดำที่ ๘๓๓/๒๕๓๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๒๗๕๕/๒๕๓๓ ของศาลแพ่ง ระหว่าง
นายประเสริฐ จ่องวิริยะวงศ์ (จำเลยคดีนี้) กับพวก รวม ๓ คน โจทก์ นางจังกiewicz แซ่จู่ จำเลย เรื่อง
เช่าทรัพย์ ขับไล่ โดยจำเลยคดีนี้มีหนังสือขอความเป็นธรรมถึงประธานศาลฎีกา ถึง ๒ ครั้ง และ
คัดค้านผู้พิพากษาด้วยข้อความอันเป็นการคหุหมิ่นนายชูชาติ ศรีแสง นายจिरะ บุญพจนสุนทร
และนายวินัย วิมลเศรษฐ์ โดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลทั้งสามเสียชื่อเสียงถูกคหุหมิ่น

ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๑ และมาตรา ๑๕๘

๒. ศาลอาญา พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๘
การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน เรียงกระทงลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๕๑ วางโทษจำคุกกระทงละ ๑ ปี และปรับกระทงละ ๑๐,๐๐๐ บาท รวมจำคุก ๔ ปี และปรับ
๔๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาพิพากษา คดีมีเหตุบรรเทาโทษ
ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒ ปี ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท
แม้การกระทำของจำเลยจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้พิพากษาและสถาบันศาลโดยส่วนรวม แต่ก็

เรื่องนี้อาจบังเกิดขึ้นได้ในสภาพสังคมยุคโลกาภิวัตน์ และจำเลยได้ยอมรับผิดโดยเข้ามาขอตัวพร้อมทั้งให้การรับสารภาพโดยมีการขอขมาโทษต่อผู้เสียหาย อันเป็นข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า จำเลยยังรู้สึกผิดชอบต่อสังคมและสถาบันศาล ด้วยเหตุนี้ เมื่อจำเลยไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน จึงเห็นสมควรให้ออกาสได้กลับตนเป็นพลเมืองดี โทษจำคุกจึงให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

๓. โจทก์ร่วมอุทธรณ์ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ขอให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาโดยไม่รอการลงโทษแก่จำเลย ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

๔. โจทก์ร่วมฎีกาต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ขอให้ศาลฎีกาพิจารณาแก้คำพิพากษาของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ให้ลงโทษจำเลยสถานหนักโดยไม่รอการลงโทษแก่จำเลย

๕. จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลอาญา ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ความว่า คดีของจำเลยอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาเนื่องจากศาลฎีกากำลังจะพิจารณาฎีกาของโจทก์ร่วมในปัญหาข้อเท็จจริง ในประเด็นว่าจะรอการลงโทษแก่จำเลยหรือไม่ ซึ่งโดยปกติแล้ว โจทก์ร่วมจะฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๕ แต่โจทก์ร่วมได้ขอให้ผู้พิพากษาศาลอาญาซึ่งลงชื่อในคำพิพากษาอนุญาตให้ฎีกา และผู้พิพากษาศาลอาญาดังกล่าวได้อนุญาตให้โจทก์ร่วมฎีกาคดีจึงเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกา ซึ่งศาลฎีกาต้องอาศัยบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ มาบังคับแก้คดีนี้ ศาลฎีกาจึงจะมีอำนาจพิจารณาซึ่งอาจจะพิจารณาไม่รอการลงโทษแก่จำเลยก็ได้ ซึ่งจะทำให้จำเลยถูกจำกัดเสรีภาพต้องนอนในเรือนจำ นาน ๒ ปี ดังนั้น ศาลฎีกาจะนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาบังคับแก้คดีจำเลยไม่ได้ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวบางส่วนที่ใช้กับคดี โดยเฉพาะที่บัญญัติว่า “ถ้าผู้พิพากษาค้นไต่ซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันสมควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หลายมาตรา ดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” การที่บทบัญญัติดังกล่าวเปิดช่องให้ผู้พิพากษาซึ่งได้พิพากษาให้รอการลงโทษแก่จำเลย และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ก็ได้พิพากษายืน โดยให้รอการลงโทษแก่จำเลย แล้วกลับบัญญัติให้ผู้พิพากษาดังกล่าวที่เห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุด และอนุญาตให้ฎีกา นั้นเป็นการกิ้นคำ เนื่องจากจำเลย

ซึ่งได้รับการรอลงโทษซึ่งคดีสิ้นสุดแล้ว โดยไม่ถูกจำกัดสิทธิให้นอนในเรือนจำ กลับต้องให้ศาลฎีกาพิจารณาใหม่ว่าจะรอลงโทษหรือไม่ ทั้งนี้ ก็เพราะบทบัญญัติดังกล่าวที่ให้อำนาจผู้พิพากษาที่เคยพิพากษาให้รอลงโทษเป็นผู้ให้ศาลฎีกาพิพากษากลับเป็นให้ไม่รอลงโทษ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ นอกจากนั้น บทบัญญัติดังกล่าวยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๐ เพราะการบัญญัติให้ผู้พิพากษาที่ตัดสินให้รอลงโทษจำเลยแล้วกลับมาให้ศาลฎีกาพิจารณาคดีกลับความเห็นของผู้พิพากษาที่ตัดสินให้รอลงโทษไปแล้ว ทำให้จำเลยอาจถูกศาลฎีกาพิพากษาไม่รอลงโทษให้แก่จำเลย ซึ่งทำให้จำเลยถูกจำกัดเสรีภาพถูกจำคุก บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่เป็นธรรมขัดต่อความสงบสุขของประชาชนเพราะผู้พิพากษาที่อ้างว่าพิเคราะห์แล้วเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกานั้นตามหลักศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้วจะต้องมีบทบัญญัติให้อำนาจเฉพาะผู้พิพากษาที่ทำความเห็นแย้ง และพิพากษาไม่รอลงโทษแก่จำเลยเท่านั้น เห็นได้ชัดเจนว่าคดีของจำเลยสิ้นสุดโดยการรอลงโทษแล้ว กลับจะต้องถูกฟื้นคดีขึ้นมาใหม่โดยบทบัญญัติดังกล่าวให้ผู้พิพากษาที่พิพากษาให้รอลงโทษลงชื่ออนุญาตให้โจทก์ฎีกา เพื่อกลับคำพิพากษาให้จำเลยถูกจำคุก บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการไม่ถูก ไม่ควร ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เพราะการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จำเลยจึงโต้แย้งว่า การนำคดีมาพิจารณาใหม่เป็นการไม่คำนึงถึงเสรีภาพของจำเลย นอกจากนั้น จำเลยยังอ้างด้วยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๕ เพราะบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ เป็นการให้สิทธิศาลฎีกาตัดสินจำคุกจำเลยอันเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพของจำเลย จำเลยจึงขอให้ศาลอาญาส่งคำร้องให้ศาลฎีการอการพิจารณาพิพากษา และส่งความเห็นตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกามีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และไม่ปรากฏว่าเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของจำเลยดังกล่าวให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง และมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

ประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัยมีเพียงประเด็นเดียวว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” เป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีความทั้งหลาย ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีซึ่งห้ามฎีกาไว้โดยมาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ และมาตรา ๒๒๐ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้น เป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป” เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นการจำกัดสิทธิฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ ซึ่งห้ามคู่ความมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และมาตรา ๒๒๐ ในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ห้ามคู่ความฎีกาในทุกกรณีรวมทั้งปัญหาข้อกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้คู่ความทั้งโจทก์และจำเลยแสวงหาความยุติธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเต็มที่ โดยศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดจะได้ใช้ดุลพินิจอีกชั้นหนึ่งว่าจะเห็นด้วยกับศาลล่างหรือไม่ จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓

สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่าบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยฟังไม่ขึ้น ทั้งนี้เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ มิได้เกี่ยวข้องกับหรือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปในการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล และกำหนดให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพที่รับรองโดยรัฐธรรมนูญหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยบุคคลมีสิทธิยกขึ้นต่อสู้คดีในศาลได้หากถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพในทำนองเดียวกัน

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ก็รับฟังไม่ได้เช่นกัน เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ตรงกันข้ามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ รับรองสิทธิของบุคคลที่จะแสวงหาความยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ก็มีได้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ซึ่งคุ้มครองให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เพราะคู่ความทั้งโจทก์และจำเลยมีสิทธิที่จะใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ อย่างเสมอภาคกัน โดยมีเงื่อนไขว่าต้องให้ผู้พิพากษาที่เคยมีส่วนในการพิจารณาในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) รับรองในฎีกา และแม้ว่ากรณีตามคำร้องนี้จะทำให้คดีถูกศาลฎีกาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ได้หมายความว่าศาลฎีกาจะตัดสินตรงกันข้ามกับคำพิพากษาของศาลล่างที่ให้การลงโทษจำเลย อันจะทำให้จำเลยถูกจำคุก และถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ดังนั้น ข้ออ้างของจำเลยจึงเป็นเพียงการคาดเดาเอาเอง และไม่อาจรับฟังมาหักล้างเหตุผลที่ต้องการให้คู่ความทั้งโจทก์และจำเลยแสวงหาความยุติธรรมอย่างเต็มที่ตามกฎหมายอนุญาตไว้

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ